

Indsatsplan til bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo

Syddjurs Kommune
2020 – 2030



Kolofon

Indsatsplan for
bekæmpelse af Kæmpe
Bjørneklo i Syddjurs
kommune.

Udgivet i maj 2020 af:
Syddjurs kommune
Lundbergsvej 2
8400 Ebeltoft

Telefon 87 53 50 00

www.syddjurs.dk

FORORD

Syddjurs Kommune vedtog i 2009 en indsatsplan (2010-2020) for bekæmpelse af den invasive plante, Kæmpe Bjørneklo (*Heracleum mantegazzianum*). Med denne indsatsplan for bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo tog Syddjurs Kommune et vigtigt skridt i de langsigtede bestræbelser for at bekæmpe og slutteligt udrydde denne uønskede plante på alle arealer i kommunen.

Syddjurs Kommune har forpligtet sig til at sikre en høj biologisk mangfoldighed bl.a. ved tilslutning til Countdown deklARATIONEN i januar 2008. Det er et af virkemidlerne til at begrænse invasive arter i landskabet, dvs. indførte planter og dyr, som udkonkurrerer andre arter og derved forarmer naturen.

Kæmpe Bjørneklo kan vokse næsten hvor som helst. Især ses den langs vandløb og veje, ved søer og moser samt på skrænter og gamle pladser for haveaffald. Den naturlige spredning er særligt effektiv langs vandløb, hvor frø kan transporteres flere kilometer med strømmen.

Kæmpe Bjørneklo er uønsket, fordi den med sine store skyggende blade fortrænger de naturligt forekommende græsser og urter. Dermed forsvinder levestederne for mange insekter og andre dyr, og langs vandløb øges risikoen for jorderosion.

Hvis vi ikke får plantens spredning under kontrol, vil mange af vores naturområder miste værdi, og de, som bor og færdes i områderne, vil være plaget af planten, bl.a. fordi den også er giftig.

En vedtaget offentliggjort indsatsplan forpligter både offentlige og private grundejere til at bekæmpe planten på dens voksesteder. Hvis alle gør en konsekvent indsats, kan det lykkes at få kontrol over Kæmpe Bjørneklo i løbet af nogle år.

Indsatsplan 2020-2030

Syddjurs Kommune har evalueret indsatsen med bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo for perioden 2010-2020. Her kan det konstateres, at indsatsplanen har virket, da bekæmpelsen i perioden har haft en god effekt og gjort, at der flere steder ikke findes forekomster af Kæmpe Bjørneklo længere.

Endvidere vurderes det, at Kæmpe Bjørnekloen ikke har bredt sig yderligere. For at der ikke skal ske en yderlig spredning, er det derfor Syddjurs Kommunes vurdering, at der fortsat skal ske en indsats med bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo og derfor vedtages en ny indsatsplan. Indsatsplanen vedtages jf. gældende bekendtgørelse og er gældende for perioden 2020-2030.

Invasive arter

En invasiv art er en plante- eller dyreart, som er indslæbt i et område udenfor sit naturlige udbredelsesområde, hvor den fortrænger eller forrykker balancen mellem arterne på området.

Kæmpe Bjørneklo er en invasiv plante, som er særdeles uønsket i den danske natur. Indsatsplanen er et redskab for en succesfuld bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo.

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	5
KÆMPE BJØRNEKLO UDSEENDE	6
BEKÆMPELSESMETODER GENERELT	7
ANBEFALEDE BEKÆMPELSESMETODER	8
SKEMA OVER ANBEFALINGER	11
STRATEGI FOR BEKÆMPELSE	12
INFORMATION TIL OFFENTLIGHEDEN	13

Indledning

Baggrund

Der findes i Danmark ca. 1500 forskellige plantearter. Hovedparten af disse betragtes som hjemmehørende, mens resten betragtes som indførte. De indførte planter er af forskellige omveje kommet til landet og er nu tilpasset vækstbetingelserne her med større eller mindre succes. Nogle af de indførte planter er uønskede og betragtes som landskabsukrudt. En af de mest aggressive arter er Kæmpe Bjørneklo, som desværre trives rigtig godt på de fleste lokaliteter i Danmark og breder sig, specielt langs vandløb og på engarealer.

Lovgrundlag

Kæmpe Bjørneklo er omfattet af en lovgivning om bekæmpelse. Syddjurs kommune har valgt at udarbejde en indsatsplan for bekæmpelse af denne invasive plante. Reglerne for udarbejdelse af en indsatsplan bliver foretaget efter gældende bekendtgørelse om bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo.

Hvem og hvad er omfattet af planen

Hele Syddjurs Kommune er omfattet af indsatsplanen. Med en egentlig vedtaget og offentliggjort indsatsplan kan ejere af arealer pålægges bekæmpelse i overensstemmelse med indsatsplanen. Forpligtelsen til bekæmpelse gælder alle grundejere i kommunen, dvs. både for private og for offentlige myndigheder. Med indsatsplanen får Syddjurs Kommune et godt værktøj til at gennemføre en koordineret bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo.

Hvis en ejer, som er forpligtet til at foretage bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo, ikke overholder indsatsplanens bestemmelser om bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo, kan kommunen påbyde den pågældende ejer at foretage bekæmpelsen. Ejeren skal gives en frist til at foretage bekæmpelsen på minimum 14 dage, og i påbuddet oplyses det, hvornår kommunen vil foretage kontrol. Efterkommes påbuddet ikke inden for den aftalte frist, kan kommunen foretage bekæmpelsen for ejerens regning, hvilket også vil være oplyst i påbuddet.

Kæmpe Bjørneklo – Udseende

Udseende

Kæmpe Bjørneklo kan blive 2-4 m høj, nogle gange endnu højere. Stænglen kan blive 10 cm tyk og er hul og stivhåret med røde pletter. Bladene er store og fligede og kan blive op til 1,5 m lange. Blomsterne er små, hvide og samlet i store skærme - den midterste skærm kan blive over en halv meter i diameter.

Planten blomstrer typisk fra juni til august, og der kan være mere end 80.000 blomster på en plante. Kæmpe Bjørneklo sætter i gennemsnit 20.000 frø pr. plante og disse dannes og modnes fra juli måned. Frøene spredes i sensommeren og hovedparten af frøene mister spiringsevnen i løbet af 2-3 år, men der er stadig en mindre procentdel af frøene som kan bevare spiringsevnen i jorden i mindst 7-8 år.

Planten er oftest 2-årig, hvilket betyder, at den bruger sit første år til at spire og vokse sig stor. Andet år vil den blomstre, sætte frø og dø. Hvis der er ugunstige forhold, eller hvis frøsætningen bliver forhindret - f.eks. ved slåning eller afgræsning - kan planten leve i mere end 12 år.

Planten kendes bedst på sin størrelse, men man skal være opmærksom på forveksling af Kæmpe Bjørneklo med naturlige danske plantearter, der i deres vækstform kan minde om Kæmpe Bjørneklo.

Naturligt forekommende arter, som Almindelig Bjørneklo og Grønblomstret Bjørneklo kan forveksles, men er dog meget mindre.

Men også arter som Pastinak (gule blomster), Strand-Kvan (grønne blomster i kugle -

formet skærm) og Skov-Angelik (blade opdelt i små afsnit) er blevet forvekslet med Kæmpe Bjørneklo.

PAS PÅ SAFTEN FRA KÆMPE BJØRNEKLO

Kæmpe Bjørneklo er ikke til at spøge med. Hos mennesker kan berøring med plantens saft fremkalde voldsom eksem-lignende udslæt, der ligner og føles som store brandvabler. Virkningen forstærkes af sollys, da indholdsstoffer (furocoumariner) i plantens saft ændres ved lyspåvirkning (fotosensibilisering). Især folk med lys hud er særligt udsatte.

Har man fået saften på sig f.eks. i forbindelse med bekæmpelse, er det vigtigt ikke at udsætte huden for sollys. Hudcellerne dør ved berøringen, og vævet under huden kan også dø, hvorved det kan tage lang tid (op til ½ år) før sårene heler.



Bestand af Kæmpe Bjørneklo med de takkede blade

Bekæmpelsesmetoder – Generelt

Den primære bekæmpelsesstrategi består af hindring af frøenes spredning til voksesteder uden eksisterende Kæmpe Bjørneklobestande. Hvilken strategi man vælger til bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo, afhænger oftest af, hvor mange planter man skal bekæmpe.

Der er overordnet flere måder at bekæmpe planterne på, nemlig:

- Rodstikning/opgravning
- Slåning
- Græsning
- Skærmbakning
- Jordbehandling
- Kemisk bekæmpelse

Uanset hvilken bekæmpelsesmetode der anvendes, kan det tage flere år at få Kæmpe Bjørneklo helt væk fra et areal, da en mindre procentdel af frøene kan ligge mindst 7-8 år i jorden og stadig være spiringsdygtige.

Mange steder er der også risiko for at planten indvandrer igen fra naboarealer efter afsluttet bekæmpelse.

Indsatsen vil være mest krævende de første år, hvorefter den gradvist kan reduceres. Selv efter at der på et areal ikke længere er set Kæmpe Bjørneklo, vil det dog være en god ide at holde øje med, om der kommer nyspirede planter.

Til enkeltstående planter og bevoksninger op til 200 individer anbefales rodstikning.

Metoden er den mest effektive til at udrydde Kæmpe Bjørneklo, men den er arbejdskrævende.

Store forekomster kan slås, afgræsses eller nedpløjjes. Det kan være aktuelt at anvende sprøjtemidlet Glyphosat (Roundup) til påsmøring eller evt. punktsprøjtning. Bredsprøjtning må ikke foretages i nærhed af vandløb, søer, på beskyttet natur og på våde områder.

Bekæmpelsen skal gentages og kontrolleres flere gange i løbet af en sæson.

Der er følgende minimumsfrister for bekæmpelse:

- Bekæmpelse – inden 1. juni
- Bekæmpelse (eller kontrol af 1. bekæmpelse) – inden 1. juli
- Bekæmpelse (eller kontrol af 2. bekæmpelse) – inden 1. september

Det anbefales at bekæmpe to gange mellem 15. april og 1. juni. Det er vigtigt at starte tidligt, når planterne kun har to blade og er 10-15 cm høje. Jo mindre planterne er, jo nemmere og billigere er det at bekæmpe dem.

Anvender man glyphosat, skal alle sikkerhedsmæssige og miljømæssige forskrifter overholdes, og der skal tages hensyn til, at bekæmpelsesmetoden ikke må være til skade for økologiske bedrifter og vandmiljøet.

Gode råd for bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo:

- Lav en plan for bekæmpelsen
- Start tidligt
- Vær vedholdende
- Tag hensyn til miljøet



Kæmpe Bjørneklo med den genkendelige røde stængel

Anbefalede bekæmpelsesmetoder

Rodstikning

Rodstikning er en effektiv men arbejdskrævende metode til bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo. Ved mindre bestande, foretages rodstikning ved at roden kappes 10-15 cm under jordens overflade. Der kan med fordel anvendes en specialspade. De afskårne plantedele trækkes op af jorden og efterlades til udtørring. Afhængigt af områdets tilgængelighed og tætheden af planter, kan der rodstikkes 100-300 planter i timen. Rodstikningen foretages i april-maj med en opfølgning i juni.

Slåning

Manuel slåning af Kæmpe Bjørneklo er en mulig metode for mindre bestande, mens mekanisk slåning af Kæmpe Bjørneklo er en nyttig bekæmpelsesmetode til større bevoksninger.

Planterne vil hurtigt efter slåning danne nye skud, hvorfor slåning skal gentages 2-3 gange i løbet af en vækstsæson.

Effekten af slåning som bekæmpelsesmetode er, at de gentagne slåninger udsulter planterne, og at blomstring og frøsætning kan forhindres. Det er vigtigt at forhindre, at planterne blomstrer og sætter frø mellem slåningerne. Man skal være opmærksom på, at enkelte planter kan sætte nye skud og blomstre på korte stængler.

Årets første slåning skal foretages inden planterne sætter blomst (april-maj), således at frøsætning undgås. Herefter gentages behandlingen med 3 til 4 ugers mellemrum, indtil vækstsæsonen er overstået uden blomstring.

Afgræsning

Græsning er en effektiv bekæmpelsesmetode overfor større bestande af Kæmpe Bjørneklo. Især om foråret er græsning effektiv. Når dyrene æder de unge planter, efterhånden som de kommer op, sætter Kæmpe Bjørneklo straks nye skud, og når de ligeledes straks bliver ædt, ender planten med at blive udsultet og dør. Det er vigtigt, at græsningstrykket er tilstrækkeligt højt.

Får er glade for Kæmpe Bjørneklo. Særligt gotlandske pelsfår, som ofte bruges til naturplejeopgaver, elsker Kæmpe Bjørneklo og kan vælte store planter for at æde dem før noget andet. Heste og kvæg spiser også gerne Kæmpe Bjørneklo, men de skal sættes til at



Kæmpe Bjørneklo i blomst og med frøanlæg

græsse, inden planterne bliver alt for store. De fleste planter dør efter at have været udsat for græsning gennem en sæson.

Ved tætte bestande af Kæmpe Bjørneklo anbefales et højt græsningstryk i foråret (20-30 får pr. ha.), og at det sænkes i slutningen af juni (5-10 får pr. ha.), når planternes vækst er svækket. I forbindelse med græsning er det også vigtigt at bekæmpe de planter, der eventuelt måtte findes udenfor indhegningen.

Skærmmkapning

Skærmmkapning kan benyttes på alle arealer. Det er dog en arbejdskrævende og ubehagelig metode, fordi det er svært helt at undgå at komme i kontakt med den giftige saft fra planterne. Hvis skærmmkapningen foretages på det rette

tidspunkt, kan dette føre til, at den enkelte plante dør, da al plantens oplagrede energi er gået til blomstring og dannelse af frø.

Ved skærmmkapning skal skærmen skæres af, efter at planten har blomstret, men inden den danner frø, hvilket falder indenfor perioden juni-juli. Hvis skærmene afskæres for tidligt, risikeres det, at planten sætter nye blomster allerede samme år, eller at den overlever og blomstrer det følgende år.

Det vil dog altid være bedre at kappe skærmen af for tidligt frem for at gøre det for sent. Alternativt bør planten i dette tilfælde rodstikkes. Da frøene kan eftermodne på de afskårne skærme, er det vigtigt, at disse indsamles og destrueres. Det anbefales, at de indsamlede skærme destrueres ved forbrænding.

Jordbehandling

Forskellige former for jordbehandling, pløjning, harvning eller fræsning kan være effektivt i store områder, hvor det er muligt at komme til med maskiner. Det giver mulighed for at bekæmpe store arealer på kort tid. Man skal dog være opmærksom på, at fræsning kan fremme spredning af andre uønskede planter som f.eks. rød hestehov.

Behandlingen skal gentages mindst et par gange i løbet af sommeren, da det må forventes, at der fremspirer nye planter efter behandlingen, og at enkelte planter skyder igen. Jordbehandling kan evt. kombineres med efterfølgende slåning. Der må ikke jordbehandles på beskyttede naturtyper og indenfor 2-meter bræmmer til vandløb og søer.



Kæmpe Bjørneklo med de savtakkede blade

Kemisk bekæmpelse - sprøjtning/pensling

Glyphosat er det eneste pesticid, der er godkendt til bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo i Danmark. Glyphosat er det aktive stof i bl.a. Roundup. Hvis man anvender kemisk bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo, bør det ske i slutningen af april, inden de store planter dækker de nyspirede planter, således at de ikke rammes af sprøjtegiften. Det er nødvendigt at gentage behandlingen i maj for at bekæmpe de spæde kimplanter (nyspirede planter), der ikke blev ramt ved den første behandling. Den opfølgende behandling med sprøjtemiddel bør senest iværksættes 10-14 dage

efter den første behandling. Som afslutning på en kemisk bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo skal der foretages en gennemgang af området i september, hvor eventuelt overlevende planter rodstikkes.

Da glyphosat skader andre planter end Kæmpe Bjørneklo, bør behandlingen være målrettet de enkelte planter så vidt muligt ved enten en afskærmet sprøjtning eller pensling af enkeltplanter. Bredsprøjtning af større arealer bør helt undgås, da der er risiko for at områdets naturlige flora rammes, og at giften spredes til det omgivende miljø. Endvidere skal den enkelte lods ejer være opmærksom på,

at der på en række arealer kan være begrænsninger i forhold til brugen af sprøjtemidler. Begrænsningerne kan bl.a. gælde arealer, der er omfattet af § 3 i Naturbeskyttelsesloven, arealer langs vandløb, vandhuller, søer, arealer i nærheden af drikkevandsboringer, på brakmarker, på arealer hvor der gives tilskud fra miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger og på arealer med økologisk jordbrug.

I forbindelse med en eventuel brug af ukrudtsmidler til bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo påhviler det den enkelte lodsejer at overholde gældende lovgivning.



Eksempel på hvad Kæmpe Bjørnekloen kan blive til hvis den ikke bekæmpes

Skema over anbefalinger

Syddjurs kommunes anbefalinger er samlet i nedstående skema. (Skemaet er lånt fra HedeDanmark og revideret af kommunen).

I skemaet vises ni forskellige bekæmpelsesmetoder, og skemaet skal hjælpe med at

vælge den bedste bekæmpelsesmetode. I skemaet viser en "smiley", hvilken metode du bør vælge ud fra de fordele og ulemper, der er ved den enkelte bekæmpelsesmetode. 😊 er en anbefaling af metoden, 😐 viser, at metoden kan

bruges, og 😞 betyder at metoden enten er forbudt eller ikke anbefales. Hvis du er i tvivl, er du velkommen til at ringe til kommunen for at få en snak om, hvilken metode der er bedst lige præcis for dig.

	Manuelle metoder				Maskinelle metoder			Ændret drift af arealet	
	Rodstikning	Slåning	Skærmskaping	Sprøjtning	Jordbehandling	Slåning	Sprøjtning	Genopdyrkning	Græsning
Enkelte planter og små bevoksning									
Vandløbskant, 2-meter bræmme, hegn, remiser mm.	😊	😊	😐	😐	😞	😐	😞	😞	😐
Enge- og naturarealer	😊	😐	😞	😞	😞	😐	😞	😞	😊
Landbrugsarealer	😊	😐	😞	😊	😊	😐	😊	😊	😐
Store bevoksninger (hundreder af planter)									
Vandløbskant, 2-meter bræmme, hegn, remiser mm.	😊	😊	😐	😐	😞	😐	😞	😞	😐
Enge- og naturarealer	😐	😞	😞	😞	😞	😐	😞	😞	😊
Landbrugsarealer	😞	😞	😞	😊	😊	😐	😊	😊	😊

Vær opmærksom på, at der kan gælde særlige regler på naturarealer og braklagte arealer.

Strategi for bekæmpelse

Kæmpe Bjørnekloens eneste svaghed er, at planten dør efter blomstring. Strategien i bekæmpelsen må derfor sigte mod at undgå, at der produceres spiredygtige frø. Effektiv bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo kræver derfor, at planterne slås ihjel inden blomstring og frøsætning, samt at indsatsen følges op i de følgende år med at fjerne kimplanter, der stammer fra de frø, der ligger i jorden.

Prioritering af indsats

En indsats mod Kæmpe Bjørneklo er kun effektiv, hvis man gennemfører en bekæmpelse i hele kommunen, samt på arealer, der grænser op til Syddjurs Kommune. En effektiv bekæmpelse forudsætter også, at en indsats gennemføres flere år i træk.

Mål for bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo

For at den samlede indsatsplan kan få den ønskede effekt, bør bekæmpelsen være

godt i gang i alle bevoksninger senest 3 år efter indsatsplanens vedtagelse. Vandløb er vigtige spredningsveje for Kæmpe Bjørneklo. Det er derfor vigtigt at starte bekæmpelsen øverst i systemet og arbejde nedad med strømmen. Det er desuden vigtigt at bekæmpe alle bevoksninger indenfor et vandløbsopland samtidigt.

Det er vigtigt at fortsætte de steder, hvor man allerede er begyndt at bekæmpe Kæmpe Bjørneklo.

Alle enkeltstående planter og små bestande bør bekæmpes hurtigst muligt for at undgå frøspredning. Jo hurtigere bekæmpelsen foregår, desto nemmere er det at bekæmpe.

Bekæmpelsen bør prioriteres højt i særligt værdifulde naturområder og sårbare naturtyper. Jo hurtigere der sættes ind med en bekæmpelse, desto større er chancen for at bevare eller genskabe natur-

værdier. Bekæmpelse bør prioriteres højt i rekreative områder, fordi det er vigtigt at bevare de rekreative værdier. Desuden begrænses den frøspredning, som skyldes rekreativ færdsel i disse områder.

Bekæmpelsen bør prioriteres højt langs veje og stier. Trafiksikkerhed og adgangsforhold øges, og frøspredning begrænses.



Kæmpe Bjørneklo i fuld blomst



Unge planter af Kæmpe Bjørneklo

Information til offentligheden

Det er væsentligt at skabe interesse og bevidsthed om vigtigheden af at bekæmpe Kæmpe Bjørneklo. Budskabet til borgere om, at de selv kan og skal gøre noget ved den giftige plante på deres ejendom, formidles via lokalavisen og på kommunens hjemmeside.

Anbefalede metoder

De førnævnte bekæmpelsesmetoder er anbefalede metoder, da Syddjurs Kommune ikke kan beslutte, hvilken metode den enkelte borger skal anvende. Desuden kan forskellige forhold på den enkelte lokalitet være afgørende for den mest hensigtsmæssige metode til bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo.

Der vil, når indsatsplanen er godkendt, kunne blive meddelt påbud til lodsejere, som ikke foretager en frivillig og effektiv bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo.

Registrering af Kæmpe Bjørneklo

Der er i forbindelse med den nu afsluttede indsatsplan (2010-2020) foretaget en løbende bekæmpelse og registrering af Kæmpe Bjørneklo, så vi hele tiden er bedst muligt opdateret på, hvor de findes i kommunen.

Vi opfordrer stadig alle kommunens borgere til at indrap-

portere fund af Kæmpe Bjørneklo.

Yderligere oplysninger

Yderligere oplysninger om Kæmpe Bjørneklo og bekæmpelse af denne kan findes på Syddjurs hjemmeside, hvor der bl.a. er henvisninger til forskellige links om emnet.

Syddjurs Kommunes hjemmeside:
www.syddjurs.dk

Høring

Indsatsplanen har været i 8 ugers høring jf. § 3 stk. 2 i Bek. nr. 842 af 23.06.2017 om bekæmpelse af Kæmpe Bjørneklo.

Syddjurs Kommune har ikke modtaget nogen bemærkninger til indsatsplanens indhold i høringsperioden.

KLAGEVEJLEDNING

Indsatsplanen er udarbejdet i henhold til ovennævnte Bekendtgørelse om bekæmpelse af kæmpebjørneklo, og kan i medfør af § 6 i bekendtgørelsen påklages til Miljøstyrelsen. Landbrug og Fødevarer, samt Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet ved deres hovedorganisationer er klageberettiget.

Klagen indgives til kommunalbestyrelsen, der videresender

klagen til Miljøstyrelsen med kommunalbestyrelsens bemærkninger. Ved videresendelse skal kopi af indsatsplanen vedlægges.

Indsatsplanen er offentliggjort på Syddjurs Kommunes høringsportal den 6.5.2020. En eventuel klage skal indgives inden 4 uger fra datoen for offentliggørelsen af den endeligt vedtagne indsatsplan, dvs. **senest den 3.6.2020.**

Kopi af indsatsplanen er sendt til:

- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedsøgade 20, 2100 Kbh. Ø, dn@dn.dk
- Landbrug og Fødevarer F.m.b.A, Axeltorv 3, 1609 Kbh. V, info@lf.dk
- Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 Kbh. SV, fr@friluftsradet.dk

Indsatsplanen kan endvidere ses på Syddjurs Kommunes hjemmeside www.syddjurs.dk

